

תורה אור • פרשת וארא • מאמר 1

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל...

”וארא אל אברהם, אל יצחק ואל יעקב באל שדי”

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/torah-ohr/vaeira/1](https://likuteitorah.com/he/torah-ohr/vaeira/1)

1 וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי הוי"ה לא נודעתי להם. הנה וארא יש בו כי פירושים אי לשון עבר שנתגלה לאבות והבי לשון עתיד

"וארא אל אברהם, אל יצחק ואל יעקב באל שדי, אך בשמי הוי"ה לא נודעתי להם". והנה, למילה "וארא" יש שתי משמעויות. האחת היא לשון עבר: הוא התגלה לאבות. השנייה היא לשון עתיד,

שהוא לשון הווה שתמיד יש בחינה זו בכל זמן בכל אדם כי הנה אין קורין אבות אלא לשלשה.

שהיא גם לשון הווה: בחינה זו קיימת תמיד, בכל זמן ובכל אדם. שהרי "אין קורין אבות אלא לשלושה".

2 והענין שבחיי האבות היא ירושה לבניהם אחריהם בכל דור ודור לכל חד לפום שיעורא דיליה.

ביאור העניין הוא שמדרגת האבות היא ירושה לבניהם אחריהם בכל דור ודור, "לכל אחד לפי מידתו".

ולכן אומרים אלהי אבותינו אלהי אברהם וכו' אבל שאר בחינות ומעלת הצדיקים כגון השבטים ראובן שמעון לוי

לכן אנו אומרים: "אלקי אבותינו, אלקי אברהם" וכו'. אך שאר המדרגות ומעלתם של הצדיקים, כגון השבטים — ראובן, שמעון ולוי,

שהם ודאי בחינות אורות עליונים יש לך אדם שאין בו כלל בחי' ומדרגות אלו משא"כ בחי' האבות צריך להיות בכל אדם שהם שרש ומקור כל נשמות ישראל.

שהן בוודאי מדרגות של אורות עליונים — ייתכן אדם שאין בו כלל מדרגות אלה. ואילו מדרגת האבות צריכה להיות בכל אדם, שכן הם השורש והמקור של כל נשמות ישראל.

3 ולהבין ענין גילוי זה שבכל דור ודור בבחי' ומדרגת האבות שבכל אדם מישראל. הנה הגלות נמשל לעבור.

כדי להבין את הגילוי הזה, בכל דור ודור, של דרגת האבות והמעלה שלהם המצויה בכל אדם מישראל: הגלות נמשלה להיריון.

וגאולת ימי המשיח שיהיה במהרה בימינו נמשל ללידה כמ"ש כי חלה גם ילדה ציון את בניה וכשישראל נתונים בצרה ח"ו כתיב כי באו בנים

ואילו הגאולה של ימות המשיח, שתבוא במהרה בימינו, נמשלה ללידה, ככתוב: "כי חלה גם ילדה ציון את בניה". וכשישראל נתונים בצרה, חס ושלום, כתוב: "כי באו בנים"

עד משבר וכח אין ללידה וכן חבלי ימות המשיח נקראים בשם חבלי לידה כמ"ש כי חבלי לידה יבאו לך.

"עד משבר וכוח אין ללידה". גם חבלי ימות המשיח נקראים חבלי לידה, ככתוב: "כי חבלי לידה יבואו לך".

4 וכן בגאולת מצרים המשיל בנבואת יחזקאל כל הענין לולד ביום הלידה כמ"ש ומולדותיך ביום הולדת אותך לא כרת שרך וגוי. ולהבין משל ומליצה צריך להבין מהו ענין העיבור.

כך גם בגאולה ממצרים: בנבואת יחזקאל הוא מדמה את כל העניין לתינוק ביום לידתו, כמו שכתוב: "ומולדותיך ביום הולדת אותך לא כרת שרך וגוי". כדי להבין את המשל ואת המליצה, עלינו להבין מהו ענין העיבור.

כי הנה אמרו רז"ל דרש ר' שמלאי למה הולד דומה במעי אמו לפינקס מקופל ראשו בין ברכיו ועקבותיו על עגבותיו ואוכל ממה שאמו אוכלת וכי

שהרי אמרו חז"ל: "דרש רבי שמלאי: למה הולד דומה במעי אמו? לפינקס מקופל, ראשו בין ברכיו ועקבותיו על עגבותיו, ואוכל ממה שאמו אוכלת וכי";

ופיו סתום וטבורו פתוח וכשיצא לאויר העולם נפתח הסתום ונסתם הפתוח כו' דהיינו שיש להעובר כל חתוך האברי ראש ועינים ואזנים כו'

"ופיו סתום וטבורו פתוח, וכשיצא לאויר העולם נפתח הסתום ונסתם הפתוח וכי". כלומר, לעובר יש כבר את כל צורת האיברים — ראש, עיניים ואוזניים וכי,

אלא שראשו מקופל ומונח בין ברכיו שאינו משמש כלום שאינו מחשב ומהרהר וכן עינים לו ולא יראי ואזנים ולא ישמע

אלא שראשו מקופל ומונח בין ברכיו, ואינו משמש כלל: הוא אינו חושב ואינו מהרהר. וכן יש לו עיניים אך אינו רואה, ואוזניים אך אינו שומע.

וגם המאכל שלו אף שאוכל ממה שאמו אוכלת אינו הולך לו דרך הפה רק דרך הטבור לבני מעיים בלבד להגדיל הגוף

גם המאכל שלו, אף שהוא אוכל ממה שאמו אוכלת, אינו מגיע אליו דרך הפה, אלא רק דרך הטבור אל המעיים, כדי להגדיל את הגוף,

כמו שנראה בחוש שבתשעה ירחי לידה נגדל גופו אבל להיות המאכל עובר דרך הפה דהיינו לשלוח חיות ללב ומשם למוח

כפי שנראה בחוש: במשך תשעת חודשי ההיריון גופו גדל. אבל המאכל אינו עובר דרך הפה, כלומר, אינו שולח חיות ללב ומשם למוח,

שהם אברי הנשימה אף שנגמרו כל אבריו ויש בו אברי הנשימה ג"כ מכל מקום הרי אין לו נשמת רוח חיים עד שיצא לאויר העולם שאז מוציא הקול

שהם איברי הנשימה. אף שכל איבריו נשלמו ויש בו גם איברי נשימה, מכל מקום אין לו נשמת רוח חיים עד שיצא לאויר העולם, ואז הוא משמיע קול,

כמ"ש רז"ל שהוא סימן הלידה דשמעי לולד דצויץ משום שהוציא ראשו ולכן אינו שולח חיות לאברי הנשימה אלא לאברי המזון בלבד דרך טבורו ששם הוא משכן הבני מעיים אברי המזון

כמו שאמרו חז"ל שזהו סימן הלידה: כששומעים את הוולד צועק, הרי זה משום שהוציא את ראשו. לכן החיות נשלחת לאיברי הנשימה, אלא רק לאיברי המזון, דרך הטבור, שבו נמצאים המעיים — איברי המזון;

משא"כ ראשו עם כל אברי הנשימה אין משמשין כלום והרי הם כמתים ולכן ראשו מוטל בין ברכיו מפני שאין לו חיות.

לעומת זאת, ראשו וכל איברי הנשימה שלו אינם מתפקדים כלל, והרי הם כאילו מתים. לכן ראשו מונח בין ברכיו, משום שאין בו חיות.

5 והנה ככל הדברים האלה וככל המשל הזה כך נמשלו בני ישראל בעת הגלות דכתיב ה' ממרום ישאג פ"י כמ"ש בזהר דסליק קוב"ה לעילא וכתי רחל מבכה על בניה כו' כי איננו

והנה, כפי כל הדברים האלה וכפי כל המשל הזה, כך נמשלו בני ישראל בזמן הגלות. שהרי נאמר: "ה' ישאג ממרום", כלומר, כפי שאומר הזוהר, שהקדוש ברוך הוא עלה למעלה. ונאמר: "רחל מבכה על בניה" וגו', "כי איננו",

ופ"י בזהר דקאי על הקב"ה כי איננו בגו בנהא דסליק כו' פ"י שסילק שכינתו וגילוי אלהותו מהתחתונים ודומה לעיני בשר כאלו העולם דבר בפני עצמו והשמן לב העם ועיניו השע עינים להם

והזוהר מסביר שהכוונה לקדוש ברוך הוא: "כי איננו" — הוא אינו בין בניה, מפני שעלה וכו'. כלומר, הוא סילק את שכינתו ואת גילוי אלקותו מן התחתונים, ולעיני בשר נראה כאילו העולם הוא דבר בפני עצמו. "השמן לב העם הזה, ואזניו הכבד ועיניו השע"; "עיניים להם",

ולא יראו אור ה' כי בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד ואפי' השפעת מצות ומעשים טובים אך הם אינם רואים את אור ה': את האמת ש"בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד". כך גם ההשפעה של מצוות ומעשים טובים,

שהם מזון לנפש אינו עובר להם דרך הנשימה לשלוח חיות ללב ולמוח למען דעת ה' ולאחבה אותו ולעבדו בכל לבכם בלב שלם ונפש חפצה ותשוקה מורגשת בלב כרשפי אש שלהבת וצמאון כו'

שהם מזון לנפש, אינה מגיעה אליהם דרך הנשימה כדי להעביר חיות ללב ולמוח, למען ידיעת ה', אהבתו ועבודתו בכל לבם, בלב שלם ובנפש חפצה, מתוך כיסופים המורגשים בלב כרשפי אש שלהבת וכצימאון וכו',

כי אם כענין שנאמר ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה דהיינו בבחי' עשיה גשמית בלבד ובקרירות כו'. וזהו עיקר הגלות ברוחניות.

אלא רק כפי שנאמר: "ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה" — כלומר, בבחינת עשייה גשמית בלבד, ובקרירות וכו'. וזהו עיקר הגלות ברוחניות.

6 והנה תכלית השלימות של ימות המשיח שהוא בחי' לידה והתגלות אור ה' בקרב איש ולב עמוק כמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר וגו'.

והנה, השלמות העליונה של ימות המשיח, שהיא בחינת לידה והתגלות אור ה' בתוך האדם ובעומק הלב, כמו שכתוב: "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר" וגו',

וכתיב כי עין בעין יראו וגו' הוא תלוי במעשינו ובעבודתנו בימי הגלות ע"י התעוררות אהבה המסותרת ודאי בלבו של אדם עד שתחפוץ בחפצה ותשוקה ונפש שוקקה ולהיו' אהבת ה' בהתגלות לבו.

וכתוב: "כי עין בעין יראו" וגו' — הדבר תלוי במעשינו ובעבודתנו בימי הגלות, על ידי התעוררות האהבה המסותרת בוודאי בלבו של אדם, עד שתתעורר בו תשוקה, כיסופים ונפש משתוקקת, ואהבת ה' תהיה גלויה בלבו.

7 וזהו שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. ואהבת וגו'. כי הנה צריך להבין מלת אחד שאינו מורה לכאורה על אמתית יחודו ית'

וזהו [פירוש] "שמע ישראל, הוי' אלקינו, הוי' אחד", ו"ואהבת" וגו'. שכן צריך להבין את המילה "אחד", שלכאורה אינה מבטאת את אמתית אחדותו ית':

שהוא לבדו הוא ואפס זולתו ואין מלת אחד מורה על זה שהרי יש אחד המנוי ג"כ

שהוא לבדו קיים ואין עוד מלבדו. המילה "אחד" אינה מבטאת זאת, שהרי יש גם "אחד" שהוא פריט הנמנה [עם אחרים],

ע"ד משל יעקב היה לו י"ב שבטים ואעפ"כ נק' ראובן אחד. אך יצחק נק' בנך יחידך וגם כאן הוי ליה למימר ה' יחיד.

כמו למשל: ליעקב היו שנים-עשר שבטים, ואף על פי כן ראובן נקרא "אחד". לעומת זאת, יצחק נקרא "בנך יחידך". גם כאן היה צריך לומר: "הוי יחיד".

אך הענין שבאמת לגבי קוב"ה מצד עצמותו ומהותו ית' לא שייך עליו מלת אחד כלל

אלא שהענין הוא, שבאמת, ביחס לקב"ה מצד עצמותו ומהותו ית', המילה "אחד" כלל אינה שייכת.

שהרי הוא יחיד ומיוחד והוא לבדו הוא אלא כמאמר רז"ל שהוא אחד בשבעה רקיעים ובארץ ובד' רוחות העולם ר"ל שגם בשמים ובארץ ובד' רוחות העולם

שהרי הוא יחיד ומיוחד, והוא לבדו קיים. אלא הכוונה היא למאמר חז"ל שהוא אחד בשבעה רקיעים, בארץ ובארבע רוחות העולם. כלומר, גם בשמים, בארץ ובארבע רוחות העולם,

שהם בחי' ויק' העולם בחי' התחלקות ופירוד אעפ"כ שורה ומתגלה יחודו ואחדותו ית' ואינו מתייחדין באחד שכולם בטלים לגבי אור ה' השורה ומתגלה בהם

שהם בחינת ששת קצוות העולם, בחינת חלוקה ופירוד, אף על פי כן אחדותו וייחודו ית' שורים ומתגלים בהם, והם מתייחדים באחד, שכן כולם בטלים לאור ה' השורה ומתגלה בהם.

וכמ"ש וצבא השמים לך משתחווים והם ויק' גשמיים וששה קצוות רוחניים דהיינו בחי' מעלה ומטה שיש בכל העולמות למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית כי גבוה מעל גבוה וגוי

וכמו שנאמר: "וצבא השמים לך משתחווים". אלה הם ששה קצוות גשמיים וששה קצוות רוחניים, כלומר בחינת מעלה ומטה הקיימת בכל העולמות, למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית, שהרי "גבוה מעל גבוה" וגוי;

דהיינו מה שהוא נתפס ומושג בשכל והשגת הנבראים שבכל העולמות נק' מטה לגבי העליון שאינו נתפס ומושג בשכל והשגת הנבראים שלמטה ממנו ולית מחשבה דלהון תפיסא ביה

כלומר, מה שנתפס ומובן בשכלם ובהשגתם של הנבראים בכל העולמות נקרא "מטה" ביחס לעליון, שאינו נתפס ואינו מובן בשכלם ובהשגתם של הנבראים שמתחתיו, ו"לית מחשבה דלהון תפיסא ביה".

וכן ד' רוחות העולם כי חסד דרועא ימינא שהוא דרום וגבורה דרועא שמאלא שהוא צפון כו' וכולם מתייחדים ונעשים אחד ליחודו ית' השוכן בתוכם

כך גם ארבע רוחות העולם: חסד הוא "הזרוע הימנית", שהיא הדרום, וגבורה היא "הזרוע השמאלית", שהיא הצפון, וכו'. כולן מתאחדות ונעשות אחת עם אחדותו, יתברך, השוכן בתוכן.

משא"כ לגבי קוב"ה בכבודו ובעצמו שהוא יחיד ומיוחד הרי הוא רם ונשא רכבות מדרגות עד אין קץ וסוף מגדר הקצוות גשמיות ורוחניות

אך לא כך הוא ביחס להקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו, שהוא יחיד ומיוחד: הוא נעלה ונשגב רכבות מדרגות, עד אין קץ וגבול, מעבר לגדרי הקצוות הגשמיים והרוחניים.

וכמ"ש לך ה' הגדולה והגבורה וכו' פ"י שבח"י גדולה וגבורה וכו' בטלים לו ית' שאינם נקראים בשם גדולה וגבורה כלל

כמו שכתוב: "לך ה' הגדולה והגבורה" וכו'. פירוש הדבר שמדרגות הגדולה והגבורה וכו' בטלות אליו, יתברך, עד שאינן נקראות כלל בשם גדולה וגבורה,

כי כל בשמים ובארץ פ"י שהכל בטלים אליו ית' ולפניו כחשיכה כאורה ומעלה מטה שוין כי מהותו ועצמותו

"כי כל בשמים ובארץ": כלומר, הכול בטל אליו, יתברך. לפניו "כחשכה כאורה", והעליונים והתחתונים שווים. שהרי הווייתו ועצמותו

נמצא למטה כמו שנמצא למעלה ממש בלי שום חילוק ושינוי כלל ולא שייך לפניו ית' בחינת מעלה ומטה כלל ובח"י שמים וארץ כלל לא בבחינת ממלא כל עלמין ולא בבח"י סובב כל עלמין

מצויות למטה כפי שהן מצויות למעלה ממש, בלי שום הבדל או שינוי. ביחס אליו, יתברך, אין כלל מקום למושג מעלה ומטה, ואף לא למושג שמים וארץ — לא בבחינת ממלא כל עלמין ולא בבחינת סובב כל עלמין,

כי אינו בבח"י וגדר עלמין כלל וכדכתיב כי נשגב שמו לבדו רק הודו על ארץ ושמים הודו בלבד בח"י זיו והתפשטות והארה ממנו בלבד

שהרי הוא אינו בגדר עולמות כלל. כמו שכתוב: "כי נשגב שמו לבדו", ורק "הודו על ארץ ושמים" — הודו בלבד, בחינת זיו, התפשטות והארה ממנו בלבד.

ואף גם בבחי' זו ארץ קדמה לשמים כו' כמ"ש במ"א ולכן אומרים מלא כל הארץ כבודו והמלאכים אומרים איה מקום כבודו להעריצו כו'.

ואף בבחינה זו, "ארץ קדמה לשמים" וכו', כפי שמבואר במקום אחר. לכן אנו אומרים: "מלא כל הארץ כבודו", ואילו המלאכים אומרים: "איה מקום כבודו להעריצו" וכו'.

8 והנה בחי' עיבור דהיינו בימי הגלות סליק קוב"ה לעילא לעילא דהיינו לגבי בחי' מהותו ועצמותו בחינת יחיד ומיוחד שאינו בגדר עלמין כלל ואינו שורה ומתגלה יחודו ואחדותו בתחתונים

והנה, במצב של עיבור, כלומר בימי הגלות, "הקדוש ברוך הוא הסתלק למעלה למעלה": היינו, לבחינת מהותו ועצמותו, לבחינת יחיד ומיוחד, שאינה בגדר העולמות כלל; וייחודו ואחדותו אינם שורים ואינם מתגלים בתחתונים.

וכדכתיב ביום ההוא (דהיינו לעתיד) יהיה ה' אחד ושמו אחד כדאמר"י בגמ' אטו האידנא לאו אחד כו' וכמו שכתוב: "ביום ההוא" — כלומר, לעתיד לבוא — "יהיה הוי' אחד ושמו אחד", וכפי שאומרים בגמרא: "וכי עכשיו אינו אחד?" וכו'.

והיינו משום שבזמן הגלות אינו נראה יחודו ית' בהתגלות ונראה כאלו העולם הוא דבר ויש בפני עצמו והיינו משום שבזמן הגלות אין אחדותו יתברך נראית בגלוי, ונראה כאילו העולם הוא דבר ויש בפני עצמו.

אלא שאף בגלותנו לא עזבנו ה' אחד ונותן לנו הכח להיותנו בני ישראל עם קרובו להיות יכולים להמשיך בחינת יחודו ואחדותו ית' למטה בתחתונים להיות שם ה' אחד בגילוי גם בבחי' התחלקות הקצוות מעלה ומטה כו'

אלא שגם בגלותנו לא עזב אותנו ה' אחד, והוא נותן לנו כוח — בהיותנו בני ישראל, "עם קרובו" — להמשיך את ייחודו ואחדותו יתברך למטה, בתחתונים, כך ששם הוי' יהיה אחד בגילוי גם בבחינת התחלקות הקצוות, מעלה ומטה וכו',

בגשמיות ורוחניות (וכן להמשיך על נפש האדם בבחי' ששה קצוות שלו שהם המדות אהבה ויראה כו' שיהיו בהתגלות לבו)

בגשמיות וברוחניות (וכן להמשיך זאת גם על נפש האדם, בבחינת ששת הקצוות שלה, שהן מדות אהבה ויראה וכו', כדי שיהיו גלויות בלבן).

וזהו שמע ישראל פיי שישאל עם קרובו לכן ניתן להם הכח להמשיך בחיי הוי"ה למטה שיהא אחד ומתיחד בתחתונים

וזהו פירוש "שמע ישראל": ישראל הם "עם קרובו", ולכן ניתן להם הכוח להמשיך את בחינת הוי"ה למטה, כדי שתהיה אחד ומתייחדת בתחתונים.

וזהו תכלית כל העבודה מפני שנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דייקא לאתכפא סט"א ואסתלק יקרא דקוב"ה כו' וזהו וידעו מצרים כי אני ה' ולכן במקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים כו'.

וזהו תכלית כל העבודה, מפני שהקב"ה נתאווה שתהיה לו דירה בתחתונים דווקא: "לאתכפא סטרא אחרא ואסתלק יקרא דקודשא בריך הוא" וכו'. וזהו "וידעו מצרים כי אני הוי"ה", ולכן "במקום שבעלי תשובה עומדים, צדיקים גמורים אינם עומדים" וכו'.

9 וזהו ישמח ישראל בעשיו לשון רבים כי עושיו הם המשכותיו בבחי' רבוי והתחלקות כדי לקשרם וליחדם אליו ית' ועי"ז ממילא בא לבחי' ומעלת ואהבת את ה' וגו'

וזהו [פירוש] "ישמח ישראל בעשיו", בלשון רבים: "עושיו" הם ההמשכות שהוא ממשיך בבחינת ריבוי והתחלקות, כדי לקשור אותן ולייחד אותן אליו יתברך. ועל ידי כך מגיעים ממילא לבחינה ולמעלה של "ואהבת את ה'" וגו',

בכל לבבך בשני יצריך דהיינו שתהיה אהבת ה' תקועה בלבו בהתגלות כרשפי אש שלהבת כל כך עד שירגזו יצר טוב על יצר הרע כאדם

"בכל לבבך" — בשני יצריך. כלומר, אהבת ה' תהיה קבועה בלבו בגלוי, כרשפי אש שלהבת, עד כדי כך שיעורר את היצר הטוב לכעוס על היצר הרע, כאדם

שהוא ברוגז על הפוך רצונו התקוע לו בלבו ונוגע לעצמותו ומהותו כך כשתהיה אהבת ה' בקרב איש ולב עמוק ונגעה עד הנפש עד עצמותה ומהותה ממילא יהיה ברוגז מאד על ההפוך.

הכועס על דבר המנוגד לרצונו, הקבוע בלבו ונוגע לעצם הווייתו. כך גם כאשר אהבת ה' שוכנת באדם, בעומק הלב, והיא נוגעת בנפש עד לעצם הווייתה — הוא יכעס מעצמו מאוד על מה שמנוגד לה.

10 והנה עיקר העבודה מאהבה היא שמחת הנפש בה' עושה וקיום המצות בשמחה וכמ"ש עבדו את ה' בשמחה וכתוב תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל וכמ"ש האריז"ל פי פסוק זה.

והנה, עיקר העבודה מתוך אהבה הוא שמחת הנפש בה', העושה אותה, וקיום המצוות בשמחה, כמו שנאמר: "עבדו את ה' בשמחה", וכן נאמר: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב, מרוב כל", וכפי שכתב האריז"ל בפירוש פסוק זה.

11 והנה השמחה נמשלה לחלב וכמ"ש דבש וחלב תחת לשונך וכדכתיב כאיש אשר אמו תנחמנו כו' והנה השמחה נמשלה לחלב, כמו שנאמר: "דבש וחלב תחת לשונך", וכן נאמר: "כמו איש אשר אמו תנחמנו" וגו'.

דהיינו כשם שהאם רוצה לשעשע את הילד מניקתו בחלב וזהו שעשועים שלו כי ע"י זה מתגדלים אבריו עד שיכול להלך

כלומר, כשם שאם הרוצה לשמח את ילדה מניקה אותו בחלב, וזהו עונגו, שכן באמצעותו איבריו גדלים עד שהוא מסוגל ללכת.

והנה החלב מתהווה מדם כי דם נעקר ונעשה חלב והדם הוא נעשה מן אכילה ושתייה שאוכלת האם שנהפך בקרבה ונעשה דם:

והנה החלב נוצר מן הדם, שכן "דם נעקר ונעשה חלב"; והדם נוצר מן המאכל והמשקה שהאם אוכלת ושותה, העוברים שינוי בקרבה ונעשים דם.

12 ולהבין ענין זה בעבודת ה'. הנה כתיב את קרבני לחמי לאשי שהקרבן נעשה לו ית' בחינת לחם ומזון כביכול שעולה ריח ניחח לה' ע"ד ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים.

כדי להבין ענין זה בעבודת ה': נאמר, "את קרבני לחמי לאשי". הקרבן נעשה כביכול עבורו ית' לחם ומזון, שכן הוא עולה לה' כריח ניחוח, בדומה למאמר "ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים".

וענין הקרבן להקריב גם נפש הבהמ"י שבאדם בשעת הבאת קרבנו מן הבהמה בכוונה וברעותא דלבא למסור נפשו לה' להעביר רוח הטומאה מן הארץ וכל מחשבות והרהורין בישינ יבטלון והיו לשרפת אש כליל על מזבח ה'.

ענין הקרבן הוא להקריב גם את הנפש הבהמית שבאדם, בשעה שהוא מביא קרבן מן הבהמה, מתוך כוונה ורצון הלב (רעוא דליבא) למסור את נפשו לה', להסיר מן הארץ את רוח הטומאה, ולבטל את כל המחשבות וההרהורים הרעים, עד שיהיו לשרפה באש, כליל [ויכלו] על מזבח ה'.

13 ועכשיו שאין בהמ"ק קיים בטלו הקרבנות ואין אנו יכולים לבטל ולהעביר ממשלת הנפש הבהמית מכל וכל לכן תקנו לנו תפלות כנגד תמידין.

כעת, כשבית המקדש אינו עומד על תילו, הקרבנות בטלו, ואין אנו יכולים לבטל ולהסיר לחלוטין את שלטונה של הנפש הבהמית. לכן תיקנו לנו [חז"ל] תפילות כנגד התמידים.

וזהו שאומרים ברוך אתה ה' כו'. כלומר שאף שאין אנחנו יכולים לעשות חובותינו באתערותא דלתתא שלנו אעפ"כ יהא אתערותא דלעילא מחמת

וזהו הטעם שאנו אומרים: "ברוך אתה הוי"ו וכו'. כלומר, אף שאין אנו יכולים למלא את חובותינו באמצעות אתערותא דלתתא שלנו, בכל זאת יהי רצון שתהיה אתערותא דלעילא, מחמת

כי חפץ חסד הוא ויוברך ויומשך מלעילא ברכת ה' להיות שמו נקרא עלינו בבחינת אלהינו שנהיה בטלים אליו למשוך אחריו בכל לב ונפש כו'

"כי חפץ חסד הוא", והברכה מאת ה' תתברך ותימשך מלמעלה, כדי ששמו ייקרא עלינו בבחינת "אלקינו": שנהיה בטלים אליו ונימשך אחריו בכל לב ונפש וכו',

כמ"ש במ"א ועד"ז הוא ענין כל רמ"ח מצות עשה רמ"ח המשכות גילוי אלהותו ית' להיות שורה בתחתונים והוא נחשב לו ית' עד"מ

כפי שמבואר במקום אחר. וכך גם כל רמ"ח מצוות עשה הן רמ"ח המשכות של גילוי אלקותו יתברך, כדי שתשרה בתחתונים. והדבר נחשב לו יתברך, על דרך משל,

כמו אכילה שע"י מאכל האדם תחזק נפשו בגופו להיות משכן לנפש בתוך הגוף וכן ע"י מצות ומע"ט נעשה כסא ומכון לשבתו להיות לו דירה בתחתונים כשימשך ויתגלה בהם בחי' ה' אחד

כמו אכילה: באמצעות המזון שאדם אוכל, נשמתו מתחזקת בגופו, כדי שהגוף יהיה משכן לנשמה. כך גם באמצעות המצוות והמעשים הטובים נעשה כס ומקום לשבתו, כדי שתהיה לו דירה בתחתונים, כאשר בחינת "הוי" אחד" תימשך בהם ותתגלה.

וגם ישראל למטה מקבלים הארה מבחי' אכילה זו לשלוח חיות ללב ולמוח כדי לאהבה את ה' ולעבדו בכל לב ונפש

וגם ישראל למטה מקבלים הארה מ"אכילה" זו, כדי להמשיך חיות ללב ולמוח, וכך לאהוב את ה' ולעבדו בכל לב ונפש.

ואח"כ יעלו ויבאו מזה לקבל הארת והשפעת בחי' הדם הוא הנפש כמו המזון שנהפך בקרבו ונעשה דמו

לאחר מכן הם יעלו ויגיעו מכאן לקבל הארה והשפעה מבחינת "הדם הוא הנפש", כמו המזון שמתעכל באדם ונעשה דמו,

וזהו חיותו וקיומו כך ע"י המשכת אור ה' על נפשו בקיום המצות בסור מרע ועשה טוב נעשה כסא ומכון לשבתו עד שאור ה' אחד שורה ומתגלה בו בתוך נקודת לבבו ונגעה עד הנפש ממש להיות

וזהו חיותו וקיומו. כך גם, באמצעות המשכת אור ה' על נפשו על ידי קיום המצוות, "סור מרע ועשה טוב", הוא נעשה כס ומקום לשבתו, עד שאור "הוי' אחד" שורה ומתגלה בו, בתוך נקודת לבבו הפנימית ביותר, ומגיע עד הנפש ממש, להיות

כמו עצמיות אחד ממש וממילא ירגז על הרע שבקרבו כמו רוגז האדם על הפוך בדבר שנוגע לעצמותו ומהותו שבא מרתיחת הדמים

כאילו נעשו ממש לעצמות אחת. וממילא יתעורר בו כעס על הרע שבתוכו, כמו כעסו של אדם על דבר הפוך שנוגע לעצמותו ולהווייתו, כעס שנובע מרתיחת הדמים,

כי הדם הוא הנפש וזהו בחי' יצחק ובחי' זבחי אלקים רוח נשברה וגו' דהיינו רוח הס"א כו' שהרי "הדם הוא הנפש". וזו בחינת יצחק, וכן הבחינה של "זבחי אלקים רוח נשברה" וכו', כלומר, רוחה של הסטרא אחרא וכו'.

ומזה יבא לבחי' ומדרגת יעקב מדת הרחמנות על נפשו כאשר יראה בה שהיא בתוך ההפכה ואז ויצעק אל ה' בצר לו שממדת הרוגז על הרע בא למדת הרחמנות

מכאן יבוא לבחינה ולמדרגה של יעקב — מידת הרחמים על נפשו, כשהוא רואה שהיא נתונה בתוך ההפכה. ואז "ויצעק אל ה' בצר לו": ממידת הכעס על הרע הוא בא למידת הרחמים.

משא"כ כשיש דרך ישר לפני איש לא שייך ונופל עליו לשון רחמנות והרחמנות הוא התחלה והכנה לשמחה שתבוא אח"כ כאשר ישיב ללבו הן אמת כו'.

לעומת זאת, כש"דרך ישר לפני איש", אין מקום למונח "רחמים", והוא אינו מתאים לו. הרחמים הם ההתחלה וההכנה לשמחה שתבוא אחר כך, כאשר ישים אל לבו: "אכן אמת הדבר" וכו',

כמ"ש בתניא ועי"ז תהיה השמחה גדולה לאלהים אשר קדשנו במצותיו בקדש העליון כו' כיתרון האור
הבא מחשך

כמו שכתוב בתניא. ועל ידי כך תהיה השמחה גדולה — בהי' אשר קדשנו במצותיו, בקדושה העליונה וכו', בדומה
ל"יתרון האור" הבא מתוך החושך,

כמ"ש במ"א וזהו בבכי יבאו ובתחנונים אוכילם וכתוב הלך ובכה ילכו ואת ה' אלהיהם יבקשו כי
הבכיה לעתיד תתעורר מחמת בחי' ראייה וראו כל בשר וגו'

כמו שמוסבר במקום אחר. וזהו "בבכי יבאו ובתחנונים אוכילם", וכן כתוב: "הלך ובכה ילכו ואת ה' אלקיהם
יבקשו". כי הבכי לעתיד לבוא יתעורר מכוח בחינת הראייה: "וראו כל בשר" וכו'.

ואז יתעורר הרחמנות במאד על העבר והיא התחלת השמחה לשמוח באלהים חיים וקרבת ה' יחפץ

ואז יתעוררו רחמים גדולים על העבר, והם יהיו תחילתה של השמחה — לשמוח באלקים חיים ולחפץ בקרבת ה',

כמ"ש ואת ה' אלהיהם יבקשו ולכן אומרים בתפלת שמונה עשרה סלח לנו כי חטאנו ולא קודם
התפלה לפי שעדיין לא קבל עליו מלכות שמים בק"ש

כמו שכתוב: "ואת ה' אלקיהם יבקשו". לכן אומרים בתפילת שמונה עשרה "סלח לנו כי חטאנו", ולא לפני
התפילה, מפני שעדיין לא קיבל עליו עול מלכות שמים בקריאת שמע;

משא"כ כשאומר בק"ש ה' אחד דהיינו שיחודו ואחדותו ית' מתגלה בתחנונים ואזי רואה בנפשו חטאו
וחסרונו שחסר לו אור ה' ובהבל בא ובחושך ילך ע"כ המו מעיו לו רחם ירחמנו

לעומת זאת, כשהוא אומר בקריאת שמע "הו' אחד", כלומר, שאחדותו וייחודו יתברך מתגלים בתחנונים, הוא
רואה בנפשו את חטאו ואת חסרונו — שחסר לו אור ה', ו"בהבל בא ובחושך ילך". לכן "המו מעיו לו, רחם ירחמנו".

ואח"כ יוכל לבא לידי שמחה אמיתית ואין לך שמחה אמיתית יותר מזה שכאשר לא נולדה תחלה
הרחמנות בנפשו אין זו שמחה אמיתית וכמשל התינוק הנולד שבצאתו לאויר העולם הוא צועק תחלה
ואח"כ נותנים לו חלב.

ואחר כך הוא יכול להגיע לשמחה אמיתית, ואין שמחה אמיתית מזו. שכן אם החמלה לא נולדה תחילה בנפשו, אין
זו שמחה אמיתית. הדבר דומה לתינוק שזה עתה נולד: כשיצא לאויר העולם, הוא בוכה תחילה, ואחר כך נותנים
לו חלב.

והנה עיקר השמחה והתענוג הוא מהתבוננות בגדולת ה' ואשר בחר בנו מכל העמים וקרבנו לעבודתו ולכן ארז"ל שהדדים הם במקום בינה:

והנה עיקר השמחה והתענוג נובעים מהתבוננות בגדולת ה', ומחידעה שהוא בחר בנו מכל העמים וקירב אותנו לעבודתו. לכן אמרו חז"ל שהדדים הם במקום בינה.

14 וזהו וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי. פיי בבחי' והמשכות בחי' שדי מלי ברכות שדים שהם בחי' דדים וחלב להגדיל המדות אהבה ויראה כו'

וזהו [פירוש] "וארא אל אברהם, אל יצחק ואל יעקב באל שדי": כלומר, בבחינה ובהמשכה של בחינת שדי, מלשון "ברכות שדים" — בחינת דדים וחלב, כדי להגדיל את המדות, אהבה ויראה וכו',

שהן הם בחי' האבות אחר שה' אחד בהתגלות לבו בבחי' לידה והתגלות לשמח נפשם בתוספת אורה ושמחה להתענג על ה' בשמחה ובטוב לבב מרוב כל:

שהן בחינת האבות, לאחר ש"הוי"י אחד" מתגלה בלבו, בבחינת לידה והתגלות: לשמח את נפשם בתוספת אור ושמחה, להתענג על ה' בשמחה ובטוב לבב מרוב כל.

15 אך ושמי ה' לא נודעתי להם. כי הנה אמרו רז"ל שקיים אברהם אבינו ע"ה את כל התורה עד שלא נתנה והיינו שקיים מעשה המצות מאהבה

אבל "בשמי הוי" לא נודעתי להם". חז"ל אמרו שאברהם אבינו עליו השלום קיים את כל התורה לפני שניתנה; כלומר, הוא קיים את מעשי המצוות מתוך אהבה,

וכמאמר רז"ל אברהם תיקן תפלת שחרית והיינו בחינת המשכת אור ה' להיות ה' אחד שורה ומתגלה בתחתונים לאהבה את ה' אהבה בתענוגים ולעבדו בלב ונפש

כמאמר חז"ל: "אברהם תיקן תפילת שחרית". עניינה של בחינה זו הוא המשכת אור ה', כדי שהוי"י אחד ישרה ויתגלה בתחתונים, לאהוב את ה' באהבה בתענוגים ולעבוד אותו בלב ובנפש.

אבל מ"מ כל זה נקי עדיין בשם עבודת עבד ששומע בקול רבו ועושה ציווי מאהבה ובשמחה ובטוב לבב וכן יצחק מיראה ופחד יצחק כו'.

אף על פי כן, כל זה נקרא עדיין עבודת עבד: הוא שומע בקול אדונו ומקיים את ציווי מתוך אהבה, בשמחה ובטוב לבב. וכך גם יצחק — מתוך יראה, "פחד יצחק" וכו'.

אבל משה רבינו ע"ה מדה אחרת היתה בו שאמר ונחנו מה בחיי בטול לגמרי לפיכך זכה שנתנה תורה על ידו בבחי' דבור

אבל למשה רבנו עליו השלום הייתה מידה אחרת, שכן אמר: "ונחנו מה?" — בחינה של ביטול מוחלט. לכן זכה שהתורה תינתן על ידו, בבחינת דיבור.

ואמרו רז"ל שהיתה שכינה מדברת מתוך גרונו של משה כי לא שייך בחי' אהבה ותענוג רק בבחי' התגלות נגלות אור ה' להיות השראתו בתחתונים שהם בגדר עלמין מעלה ומטה כו'

חז"ל אמרו שהשכינה דיברה מתוך גרונו של משה. אהבה ותענוג שייכים רק לבחינת התגלות האור הגלוי של ה', כדי שישרה בתחתונים, שהם בגדר עולמות ויש בהם מעלה ומטה וכו'.

אבל דבר ה' זו הלכה ואורייתא וקוב"ה כולא חד שהוא יחיד ומיוחד ולית מחשבה תפיסא ביה לא שייך בזה שום הרגשת אהבה או תענוג שאינו מרגיש את עצמו כלל

אבל "דבר ה' — זו הלכה", ו"אורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד" — הוא יחיד ומיוחד, ו"לית מחשבה תפיסא ביה". בעניין זה לא שייכת שום הרגשה של אהבה או תענוג, כי האדם אינו מרגיש את עצמו כלל;

רק הוא בטל במציאות ואינו תופס מקום לעצמו כלל אלא שהוא נמשך אחריו לדבר מה שהוא מדבר אלא הוא בטל במציאות ואינו תופס לעצמו מקום כלל, ורק נמשך אחריו לדבר את מה שהוא מדבר.

וכמ"ש ואשים דברי בפיו ובזה הוא ממשיך המשכת יחודו ואחדותו ית' בכבודו ובעצמו כמו קודם שנברא העולם שיתגלה למטה שגם עכשיו העולם כאין ואפס והי' כלא היה ואין כאן לא מעלה ולא מטה כו'.

כמו שנאמר: "ואשים דברי בפיו". בכך הוא ממשיך את יחודו ואחדותו יתברך בכבודו ובעצמו, כפי שהיו קודם שנברא העולם, כדי שיתגלו למטה; שגם עכשיו העולם הוא כאין וכאפס, וכאילו לא היה מעולם, ואין כאן לא מעלה ולא מטה וכו'.

16 ומזה אינו נמשך על נפש האדם בחי' אהבה או תענוג רק בחי' בטול לגמרי וזהו לשון דבור מלשון ידבר עמים תחתנו שהוא ל' הנהגה והמשכ'

מכך נמשכת על נפש האדם לא בחינת אהבה או תענוג, אלא רק בחינת ביטול מוחלט. וזהו המובן של המונח "דיבור", מלשון "ידבר עמים תחתנו", שפירושו הנהגה והמשכה,

דהיינו שממשיך שיתגלה למטה בבחי' היותו יחיד שהוא בחי' עצמותו ומהותו כביכול ולא בבחי' אחד בלבד

כלומר, הוא ממשיך [אותו] למטה, להתגלות בבחינת היותו יחיד, שהיא בחינת עצמותו ומהותו, כביכול, ולא רק בבחינת אחד.

והיינו ע"י התורה דכתיב בה וידבר ה' אל משה וגם אינה נקראת בשם עבודת עבד כי כשלומד הדין זה ומדבר דין זה הוא כמלך שמצוה לעשות משפט עמו.

וזה נעשה באמצעות התורה, שעליה נאמר: "וידבר ה' אל משה". ואף אין היא נקראת עבודת עבד: כאשר אדם לומד דין זה ואומר דין זה, הוא דומה למלך המצווה לעשות משפט לעמו.

17 ולכן אמרו מאן מלכי רבנן ואמרו מתניתא מלכתא שהרי הוא כאומר דבר המלך בלבד ואינו עושה כלום ואינו מדבר דברי עצמו כלל

לכן אמרו: "מי הם המלכים? החכמים", ואמרו: "המשנה היא מלכה". שהרי הוא כמי שאומר רק את דבר המלך: הוא אינו עושה דבר ואינו אומר כלל דברים משלו.

כמו העבד העושה צווי רבו שהרי הוא העושה והמקיים דבר המלך ודתו ואפילו עושה מאהבה בתענוגים אעפ"כ יש מי שאוהב כו' ולפי שלא נתנה תורה להאבות עדיין

[הוא אינו] כעבד המקיים את ציווי אדונו, שהרי [העבד] הוא שעושה ומקיים את דבר המלך ואת חוקו; וגם כשהוא עושה זאת מתוך אהבה של תענוגים, בכל זאת יש מי שאוהב וכו'. ומכיוון שהתורה עדיין לא ניתנה לאבות,

לכן כתיב ושמי ה' לא נודעתי להם לא הודעתי אין כתיב כאן אלא נודעתי שאלו כתיב הודעתי היה משמע דקאי על שמי ה'

לכן נאמר: "[בשמי] הוי' לא נודעתי להם". לא נאמר כאן "לא הודעתי", אלא "לא נודעתי". אילו נאמר "לא הודעתי", היה משמע שהדברים מוסכים על "שמי הוי'".

אבל עכשיו דכתיב לא נודעתי פ"י שאני בעצמי לא נודעתי להם דהיינו בבחי' אני בעצמי בחי' יחיד.

אבל עכשיו, כשנאמר "לא נודעתי", פירוש הדבר שאני עצמי לא נודעתי להם; כלומר, בחינת "אני עצמי", בחינת יחיד.

18 וזהו והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום פי אנכי מי שאנכי דהיינו בחי יחיד משא"כ אצל

ואהבת כתיב ואהבת את ה' אלקיך

וזהו [פירוש] "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום": אנכי פירושו "אני מי שאני", כלומר, בחינת יחיד. ואילו כ"ואהבת" נאמר: "ואהבת את ה' אלקיך".

אבל התורה היא נמשכה למעלה מבחי הוי"ה דהיינו בחינת לפני ה' וכו' הוא בחינת אנכי מי שאנכי כמ"ש במ"א:

אבל התורה נמשכת ממקום שלמעלה מבחינת הוי', כלומר, מבחינת "לפני הוי" וכו', שהיא בחינת "אני מי שאני", כפי שנתבאר במקום אחר.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/torah-ohr/vaeira/1/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק